GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĖ PRENUMERĂ: la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE: O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 223. Duminecă 6 (18) Octomvre. 1885.

Nou abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei“.

Cu 1 Octomvre st. v. 1885 se începe unŭ nou abonamentŭ, la care invitămŭ pe toţĭ onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.

Preţulŭ Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:
pe trei lunĭ **3 fl.**
„ şése „ **6** „
„ unŭ anŭ **12** „

Pentru România şi străinătate:
pe trei lunĭ **10 francĭ**
„ şése „ **20** „
„ unŭ anŭ **40** „

Rugămŭ pe domnii abonenţĭ, ca sĕ bine-voiască a-şĭ reînoi de cu vreme abonamentulŭ, ca sĕ nu se întrerupă espediţiunea ḑiarului.

Domnii ce se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a arĕta şi posta ultimă.

»Administraţiunea »Gazetei Transilvaniei«.

Unŭ comunicatŭ oficiosŭ alŭ lui „Nemzet.“

Braşovŭ, 5 (17) Octomvre.

Ḑiarele din Pesta aducŭ diferite scirĭ despre *trimiterĭ de trupe în Ardélŭ.* Faţă cu aceste „Nemzet“ publică acum unŭ comunicatŭ oficiosŭ, care sĕ rectifice esagerările în acéstă privinţă.

După trimiterea cunoscutei proclamaţiunĭ a „României irredente,“ ḑice „Nemzet,“ în unele comitate ale Ardélului locuite de Românĭ s'a arătatŭ óre-care iritaţiune; unii agitatorĭ *au făcutŭ adecă încercarea d'a întărîta poporaţiunea română,* care de altmintrelea e liniştită. Acésta, ce'i dreptŭ, n'a isbutitŭ, dér ca aşa ceva sĕ nu isbutéscă nicĭ în viitorŭ, guvernulŭ şi autorităţile locale au găsitŭ necesarŭ sĕ ia unele mĕsurĭ. Mai alesŭ pichetele de gendarmeriă au fostŭ întărite în acele ţinuturĭ, şi de curêndŭ la Ighiu, unde s'a găsitŭ dinamită la unŭ popă românŭ, şi la Zlatna s'au trimisŭ câte o companiă de soldaţĭ. De*şi atitudinea corectă a Românilorŭ nu dă pricină la nicĭ o îngrijire,* totuşĭ guvernulŭ ţinŭ de imperiosŭ, a preveni prin aceste mĕsurĭ orĭ ce încercare posibilă.

„Se pare — adauge la aceste corespondentulŭ lui „N. fr. Presse,“ — că referinţele în Ardélŭ totuşĭ suntŭ ceva mai seriόse. Şefulŭ poliţiei statului, consiliarulŭ ministerialŭ Jekelfalussy, a călĕtoritŭ de curêndŭ în aceste ţinuturĭ, şi trebue că observările sale au făcutŭ pe guvernŭ sĕ ia mĕsurĭ preventive,“ Lăţirea unei asemenĭ părerĭ a îndemnatŭ pe oficioşii dela „Nemzet“ sĕ vorbéscă.“

Din comunicatulŭ lui „Nemzet“ resultă, că tóte scirile alarmatóre, ce le dă pressa unguréscă suntŭ nisce miserabile apucăturĭ, pentru ca d. Tisza sĕ pótă luá în contra Românilorŭ cele mai drastice mĕsurĭ, cu scopŭ de a-le astupa gura sĕ nu mai strige în contra împilărilorŭ. Resultă din acelŭ comunicatŭ, că e neliniştitŭ poporulŭ românŭ, dér acéstă stare de nelinişte, *cu tóte acestea nu la clintitŭ din atitudinea sa corectă.* Şi neliniştea nu proclamaţiunea a produs'o, ci, precum bine scie d. Tisza, e chiar opera d-sale şi a organelorŭ sale; ea este fĕtulŭ persecuţiunilorŭ ne mai pomenite ce le sufere aḑi poporulŭ românŭ.

Ce privesce pe *agitatorĭ,* apoi cine nu scie că îndată ce unŭ cărturarŭ românŭ îşĭ ridică vocea sĕ céră dreptate, guvernulŭ, organele lui şi pressa unguréscă îlŭ înfieréză cu acelŭ epitetŭ?

Amŭ vrea sĕ ne arăte „Nemzet,“ din partea căruĭ Românŭ şi când s'a făcutŭ încercarea d'a întărîta poporaţiunea română? Căcĭ noi îi numimŭ pe fiecare ḑi pe uneltele d-lui Tisza, carĭ întărîtă poporulŭ românŭ, ofensându-lŭ în drepturile şi sĕmţĕmintele lui, bătându'şĭ jocŭ şi de lege şi de dreptate şi de echitate.

Dér nu trebue sĕ uitămŭ, că lui „Nemzet“ şi patronului sĕu, precum şi fratelui sĕu Trefort le trebue înainte de tóte acum îndată, unŭ pretextŭ spre a împedecá întrunirea congresului naţionalu alŭ Românilorŭ gr. or. Anulŭ trecutŭ au fostŭ serbările pentru Horia acestŭ pretextŭ, anulŭ acesta suntŭ pretinsele „încercărĭ d'a schimba atitudinea corectă a Românilorŭ.“

Proclamaţiunea cu pricina i-a venitŭ tocmai bine d-lui Trefort şi scirile despre trimiterĭ de trupe în Ardélu n'au altŭ scopŭ decâtŭ de a servi ca piesă justificativă, că-i este imposibilŭ a suferì acum întrunirea Românilorŭ în congresŭ bisericescŭ.

Dér scirile alarmatóre au douĕ tăişurĭ: se atrage atenţiunea lumei asupra Ardélului şi a nemulţămirii poporaţiunei lui. De aceea vine acuma „Nemzet“ şi îi dă comunicatulŭ amintitŭ dă unŭ testimoniu escelentŭ atitudinii „corecte“ a Românilorŭ. *Uite popa, nu e popa,* ăsta'i sensulŭ procederii guvernanţilorŭ; vréu sĕ ne omóre, dér nu de totŭ, ca sĕ nu sufere prea multŭ buna reputaţiune a Ungariei.

Nimicŭ nu mai folosesce însĕ acestei reputaţiunĭ. Ea este deja deochiată înaintea lumei şi totulŭ atêrnă numai dela atitudinea conducĕtorilorŭ poporului românŭ din Transilvania şi Ungaria, ca sĕ se facă odată deplină lumină asupra adevĕratei situaţiunĭ din aceste ţĕrĭ.

Nelucrarea factorilorŭ conducĕtorĭ ai naţiunei nóstre şi lipsa de energiă şi solidaritate în lupta legală pentru drepturile naţiunei aduce în aceste împrejurărĭ numai apă pe móra adversarilorŭ noştri. Aceştia vorŭ striga mereu, că Românii cu carte submineză ordinea publică; şi cu câtŭ aceştĭ Românĭ cu carte vorŭ tăce mai multŭ, cu atâtŭ duşmanii lorŭ neîmpăcaţĭ vorŭ strigá mai tare: voi sunteţĭ mişeii, voi turburătorii, voi trădătorii, voi dinamitiştii, voi resvrătitorii, voi filoxera statului unguresсŭ!

Noi Românii cu carte, toţĭ fără deosebire, stămŭ faţă cu o manifestaţiă combinată a adversarilorŭ noştri pe tótă linia, care are scopulŭ sĕ ne sape de sub picióre têrêmulŭ de luptă legală pentru drepturile naţionale.

Celŭ ce agitéză în contra statului, celŭ ce conspiră şi se resvrătesce nu mai are cuvêntulŭ ca omŭ de omeniă şi cetăţénŭ ca toţĭ cetăţenii, nicĭ în comună, nicĭ în comitatŭ, nicĭ înaintea solgăbirĕului, nicĭ înaintea ministrului. De aceea este clarŭ că, orĭ ce ar întreprinde, fiă pentru dreptulŭ sĕu personalŭ, fiă pentru dreptulŭ poporului, se declară *a priori* de uneltire revoluţionară şi astfelŭ este posibilŭ în acestŭ statŭ, ca în ḑiua mare sĕ fiă datŭ afară din adunarea comunală unŭ venerabilu preotŭ, care s'a dusŭ acolo în puterea dreptului sĕu, recunoscutŭ chiar şi de ministru, sĕ fiă datŭ afară numai pentru că opiniunea publică maghiară în acea adunare s'a manifestatŭ în contra lui, numindu-lŭ „sobolŭ daco-românŭ“.

Acestei manifestaţii generale duşmănóse în contra nóstră trebue sĕ'i opunemŭ, toţĭ câţĭ ţinemŭ la naţionalitatea română şi toţĭ câţĭ luptămŭ pentru interesele poporului românŭ, trebue sĕ-i opunemŭ — ḑicemŭ — o manifestaţiă generală în favórea drepturilorŭ nóstre călcate în picióre, aducêndŭ la cunoscinţa Tronului şi a opiniunei publice, pe cale dréptă şi legală, tóte fără-de-legile, ce se comitŭ aḑi în contra poporului românŭ sub masca „patriotismului“ şi a „interesului de statŭ“, şi sĕ pretindemŭ în gura mare, că décă corectŭ este aḑi atitudinea Românilorŭ, *sĕ fiă corectă şi atitudinea regimului Maiestăţii Sale faţă cu ei.*

UNIREA BULGARILORŬ.

Telegramele cele mai nouĕ:

Sofia, 15 Octomvre. — *Guvernulŭ a ordonatŭ arestarea lui Pasicĭ şi Pavlovicĭ,* carĭ au subsemnatŭ proclamaţiunea revoluţionară în contra emigranţilorŭ şi tuturorŭ acelora, carĭ voescŭ sĕ turbure pacea la graniţele bulgaro-sêrbe, nu inţelegemŭ învinovăţirea ridicată contra lui Caravelov, nicĭ dispoziţiunea duşmană a Sêrbiei contra Bulgariei. — In casulŭ unei acţiunĭ, *Bulgaria intenţionéză se organiseze pe Muntenegrenii* imigraţĭ *într'o legiune separată sub comanda lui Peco Pavlovicĭ.* Deja douĕ rude de aprópe ale lui Peco lucréză în acéstă direcţiune.

Nişŭ, 15 Octomvre. Scirea, că conferinţa va proclama *statulŭ quo ante* cu principele Alexandru ca guvernatorŭ alŭ Rumeliei ostice sub suseranitatea Sultanului, se consideră aci ca o mistificare a tractatului dela Berlin în favórea Bulgariei şi în defavórea Serbiei. *Serbia nu va consimţi la unŭ astfelŭ de status quo.* Dacă totuşĭ s'ar accepta acéstă resolvare, atuncĭ *Serbia,* cu tóte sfaturile marelorŭ puterĭ, *va fi silită a întra în acţiune.* — La revista de erĭ, ḑise regele cătră trupe: „In douĕ ḑile vomŭ sci sigurŭ ce vomŭ face.« — Din Sofia şi împrejurime fugŭ mulţĭ Bulgarĭ în interiorulŭ ţĕrii, fiind că se temŭ de o năvălire a Sêrbilorŭ.

Scutarĭ, 15 Octomvre. — *Neculae* alŭ Muntenegrului, care în ḑilele din urmă a statŭ în Podgoriţa, *s'a esprimatŭ* cătră supuşii sĕi mohamedanĭ, *că elŭ nu póte avea încredere* în fidelitatea lorŭ, după ce *Sultanulŭ nu şi-a ţinutŭ promisiunile* ce i le-a făcutŭ lui — principelui. — Lucrările pentru delimitarea graniţelorŭ turco-muntenegrene s'au sistatŭ din causa greutăţilorŭ ivite între comisarii turcescĭ şi muntenegrenĭ. Acestia din ordinŭ superiorŭ s'au dusŭ la Cetinje.

Viena, 15 Octomvre. Scirea, că în privinţa mijlócelorŭ practice pentru resolvarea cestiunei bulgare deja s'a ajunsŭ la *o înţelegere între Rusia şi Austro-Ungaria,* care asigură concordia celorŭ douĕ state şi prin urmare a celorŭ trei imperii faţă cu tóte eventualităţile viitóre în peninsula balcanică, pare în prima sa parte de creḑutŭ, ér a doua parte trece de prematură, dér nu neprobabilă. — Ultima notă circulară a guvernului sêrbescŭ s'a predatŭ aci erĭ. *Se consideră* acésta din mai multe părţĭ *ca precursorulŭ nemijlocitŭ alŭ acţiunei militare a Serbiei,* care — precum se pare — va avé ca ţintă cercurile Tru, Bercovac şi Vidinŭ, şi *alŭ căreĭ începutŭ se aşteptă* în lumea diplomatică *în totŭ momentulŭ.* — O scire din Adrianopolŭ, că pentru întărirea trupelorŭ concentrate acolo se aşteptă din Creta 20 de batalióne, nu se póte crede, deórece fierberea din Creta şi atitudinea Greciei vorŭ face pe Turcia sĕ trimétă acolo trupe considerabile, spre a împedeca isbucnirea unei insurecţiunĭ.

Londra, 15 Octomvre. Corespondentulŭ din Viena alŭ lui „Times« este împuternicitŭ a comunica, că *Austro-Ungaria a declaratŭ* espresŭ *regelui Milan, că* elŭ *póte întreprinde orice acţiune* militară *pe propria sa rĕspundere,* şi că Austro Ungaria nu va interveni în nicĭ unŭ modŭ pentru urmările faptei sale.

Constantinopolŭ, 15 Octomvre. In cercurĭ bine in-

formate se vorbesce, că *între Serbia și Turcia s'a făcutŭ o înțelegere provisoriă*, ca trupele sêrbescĭ sĕ nu pĕtrundă în Macedonia. Trupele turcescĭ în Serbia vechiă suntŭ destulŭ de tarĭ, ca sĕ împedece înaintarea Serbie.i — Ambasadorii n'au propusŭ restabilirea *statului quo*, In curêndŭ vorŭ începe conferințe între representanții puterilorŭ și între Turcia.

Agramŭ, 15 Octomvre. — Diarulŭ starcevicianŭ »Sloboda« primesce dela corespondentulŭ sĕu din Filipopolŭ următórele împărtășirĭ, ce i le-a făcutŭ președintele guvernului provisorŭ rumeliotŭ, Dr. Stransky:

»Conferența ambasadorilorŭ în Constantinopolŭ n'a avutŭ nicĭ unŭ succesŭ. In cestiunile pendente dintre Austro-Ungaria și Rusia nu s'a ajunsŭ încă la nicĭ o înțelegere. Turcia pretinde ca sĕ se grăbéscă decisiunea. Bulgaria a declaratŭ încă mai de multŭ, că cheltuielele mobilisării agravézǎ stabilirea tributului, din care causă este neapĕratŭ de lipsă de a se resolva odată cestiunea unirei, în orĭ și ce direcțiune. Sêrbia încă nu s'a declaratŭ până acum de locŭ față cu Bulgaria. Este neadevĕratŭ, că patru regimente sêrbescĭ arŭ fi trecutŭ peste graniță; totŭ așa este neadevĕrată scirea din Paris, că Sêrbia ar fi pornitŭ spre Ak-Palanka și Leskovațŭ. In Bulgaria liniștea n'a fostŭ încă nicăirĭ conturbată. Bulgarii lucréză cu multŭ zelŭ pentru assimilarea deplină a Bulgariei de sudŭ cu Bulgaria de nordŭ și prin acésta se vorŭ delătura multele cheltuelĭ, carĭ au fostŭ o causă principală a revoluțiunei. Aicĭ domnesce în continuu mare însuflețire. Tóte scirile contrarie suntŭ invențiunĭ tendențióse.»

Parisŭ, 15 Octomvre. — Cele *trei împĕrății*, se asigură, dorescŭ întrunirea unei *conferențe europene* în Constantinopolŭ spre resolvarea cestiunei ostrumelice. *Germania* a făcutŭ la *Belgradŭ* cele mai energice *remonstrărĭ*.

SCIRILE DILEI.

O altă versiune despre trimiterea trupelorŭ împĕrătescĭ la Ighiu este, că între poporațiunea română și maghiară din Ighiu s'ar fi ivitŭ frecărĭ, fiindŭ că la alegerea de curêndŭ a primarului au isbutitŭ Românii; ér în Zlatna, — după cum spune „Ellenzék«, — că s'arŭ fi găsitŭ în acelŭ ținutŭ puscĭ de contrabandă. Duoi procurorĭ și comandantulŭ gendarmeriei au sositŭ în Zlatna.

—0—

Pe Dr. *Vasiliu Lucaciu*, care e strașnicŭ persecutatŭ de Ungurĭ, la intrarea sa în parochia în care e denumitŭ, ni se scrie că *credincioșii l'au primitŭ* cu cea mai mare *solemnitate și bucuriă*: s'au trasŭ clopotele, i-au eșitŭ înainte'i mulțime de credincioșĭ, bărbațĭ și femei, bĕtrênĭ și tinerĭ, l'au onoratŭ cu cununĭ și s'a împușcatŭ cu piuĕle. Acéstă primire solemnelă a fostŭ celŭ mai bunŭ rĕspunsŭ la persecuțiunile unguresci. Laudă credincioșilorŭ sĕi!

—0—

Aflămŭ, că dilele aceste fù alesŭ, cu unanimitate, profesorŭ de musică vocală și instrumentală la institutele de învĕțămêntŭ din Blașiu d. *Iacobŭ Mureșanu* jun absolventŭ alŭ conservatorului din Lipsca. D-sa este bine cunoscutŭ la noi în urma activității, ce a desvoltat'o mai multă vreme ca profesorŭ de musică alŭ gimnasiului și ca dirigentŭ alŭ corurilorŭ vocale române de aicĭ, precum și în urma compositiilorŭ sale bine primite de publiculŭ brașovénŭ. Cunoscătorii și amicii musicei din orașulŭ nostru regretă multŭ depărtarea tênĕrului componistŭ din mijloculŭ lorŭ și îi dorescŭ ca misiunea ce și-a luat'o asupră'șĭ, ducêndu se la Blașiu, sĕ-i succédă pe deplinŭ. D Mureșianu și-a propusŭ adecă d'a se ocupa în specialŭ cu musica bisericéscă, formândŭ unŭ chorŭ bisericescŭ, care sĕ corĕspundă tuturorŭ cerințelorŭ timpului de față, și suntemŭ convinșĭ că va întêmpina în privința acésta sprijinŭ și încuragiare. Tĕrêmulŭ ce și l'a alesŭ este cu atâtŭ mai favorabilŭ pentru ajungerea frumosului scopŭ, cu câtŭ, după cum este cunoscutŭ, cântările bisericescĭ orientale române nicăirĭ nu s'au conservatŭ mai bine în caracterulŭ lorŭ curatŭ originalŭ, ca în Blașiu.

—0—

„Ellenzék,« tipulŭ diarelorŭ smintite, scrie că în Beiușiu trei Românĭ, carĭ n au fostŭ lăsațĭ sĕ trécă la vamă fiindŭ că nu plătiseră, ar fi amenințatŭ pe Ungurĭ dicêndŭ: »Așteptațĭ numai, că nu multă vreme vețĭ mai domni.« Fóia smintită întrébă: »Și dincolo de muntele Craiului?« — Intrebarea acésta e de o valóre nespusŭ de mare.Prin ea recunósce fóia miserabilelorŭ calomnii, fără sĕ vrea, că noi Românii suntemŭ nedreptățițĭ.

—0—

In afacerea stégurilorŭ din Orĕștiă, aceeași fóiă scrie, că ar fi primitŭ o deslușire dela Mallasz, orologierŭ și pompierŭ, că nu elŭ a vĕtĕmatŭ stindardulŭ unguresců cu ocasiunea festivităților pompierilorŭ. — Va dovedi cercetarea.

—0—

Cumcă *misiunea* »Kultur-egylet"-urilorŭ e a lăți *cultura*, vrea s'o dovedéscă filiala din Mediașŭ, alŭ căreĭ președinte Nyáradi *nu scie* nicĭ scrie corectŭ ortografi cesce. Sĕracă cultură, pe ce mânĭ ai ajunsŭ!

—0—

In *Hațegŭ* și împrejurime *bântue difterita*, secerândŭ multe viețĭ. Se dice, că mijlócele întrebuințate până acum d'a o conteni n'au folositŭ nimicŭ. Sĕ nu fi fostŭ acele mijlóce de cele ce nu se întrebuințéză!

—0—

Unŭ óre care *Nicolae Crăciunŭ* din Clușiu 'șĭ-a cerutŭ schimbarea numelui pentru sine și fii sĕi dela ministerulŭ de interne, și i s'a concesŭ; se va numi deci *Karácsonyi Miklos*. Ne prindemŭ că e jidovŭ séu arménŭ. Românulŭ nu se batjocoresce.

—0—

La *Veșimortŭ* s'a formatŭ, — ni se scrie, — la stăruința și sub conducerea d-lui teologŭ abs. de Pesta, Vas. Szabo, unŭ *corŭ* vocalŭ *de agricultorĭ* românĭ, care a și datŭ deja unŭ concertŭ, cântândŭ precisŭ piese destulŭ de grele, ca d. e. „Hora Sinaiei.« Concertulŭ a avutŭ succesŭ neașteptatŭ de bunŭ, atâtŭ moralŭ câtŭ și materialŭ. — Felicitămŭ din inimă pe d. Szabo pentru stăruință și conducere, dér nu și pentru nume, mai alesŭ cum e scrisŭ.

—0—

Agricultorii românĭ din Craiu-Dorolțŭ *și-au formatŭ* cu spese considerabile, — 600 până la 700 fl. pentru instrumente și maestru de musică, — *o orchestră*, care cântă în biserică. Fiindŭ însĕ neusitată — ni se scrie, — musica instrumentală în ritulŭ orientalŭ, nu scimŭ ce vorŭ dice autoritățile eclesiastice la acésta; totușĭ o dovadă e, că Românulŭ nu vrea sĕ rĕmână nicĭ pe unŭ terenŭ îndĕrĕtulŭ altorŭ popóre. — Așa e, dér pré mirósă a catolicismŭ. Câtŭ pentru înființarea orchestrei nu putemŭ decâtŭ sĕ ne bucurămŭ.

»Românulŭ« scrie: »Printre studenții românĭ ai facultății de dreptŭ din Parisŭ se află și d-șóra Sarmiza Bilcescu. D-șóra Bilcescu urméză cu laudabilă asiduitate cursurile de anulŭ II alŭ facultății de dreptŭ, ér esamenulŭ de anulŭ I l'a trecutŭ în Augustŭ cu elogie.«

—0—

»Națiunea« scrie: „Esamenele de bacalaureatŭ s'au terminatŭ și în Bucurescĭ. Dintre 90 de candidațĭ, între carĭ și 2 candidate, cele mai bune note le-a obținutŭ d-șóra Maria Vlangarŭ, care a fostŭ clasificată ântéia. de juriulŭ esaminatorŭ. Meritulŭ d-șórei Vlangarŭ e cu atâtŭ mai mare, cu câtŭ, după cum suntemŭ informațĭ, d-sa și-a preparatŭ singură mai întregŭ cursulŭ licealŭ«.

DIN SATU-MARE.

Contribuțiunea „culturală« de 1% în congregațiunea comitatensă.

Diua de 8 Oct. n. a. c. va rĕmâné memorabilă pentru noi. Atuncĭ ni s'a impusŭ adecă d-rea nouă, cu care avemŭ sĕ fimŭ metamorfosațĭ cu toții în Maghiarĭ; și atuncĭ s'a auditŭ pentru primadată în sala comitatului Sătmarŭ o vorbire, în care se apĕră interes-le poporului și din punctulŭ de vedere românŭ. Nu va fi darŭ superfluu sĕ afle ceva și publiculŭ românŭ despre decursulŭ acelei adunărĭ.

Inainte de deschiderea ședinței Széchenyianii se siliră a câștiga pe deput. Desideriu Isaák, ca sĕ nu facă oposițiune în cestiunea acésta atâtŭ de vitală pentru maghiarismŭ. Și le-a și succesŭ. *Isaák*, care la adunarea societății s'a fostŭ dechiaratŭ în contra contribuțiunei, acuma n'a votatŭ nicĭ pro nicĭ contra. Și și partisanii lui au făcutŭ întocmai.

Comitele supremŭ: *Domahidy* în vorbirea de deschidere, și vice-comitele *Ujfalussy* în raportulŭ semestralŭ arată însĕmnătatea dilei — pregătite cum se cade prin dênșii. Se scólă apoi contele *Károlyi Pista*, și reamintindŭ adunărei, că numai Maghiarii și-au vĕrsatŭ sângele pentru patria acésta (csak magyar vér öntözött), — că patria adorată numai așa se va puté susține în viitorŭ, décă vomŭ fi toțĭ una, și curatŭ Maghiarĭ (tisztán magyarok leszünk), — că dacă întêmplarea ar vre, ca hotarele acestei țĕrĭ sĕ se împingă mai în afară a magyar határt messzebbre tolná), și acésta numai așa se va puté face, decumva cu toții vomŭ fi Maghiarĭ, — pentru ajungerea acestorŭ scopurĭ mărețe propune sĕ se voteze contribuțiunea „culturală« de 1% în favórea Societății Széchenyiane

După elŭ ia cuvêntulŭ d. *Emilŭ Pelle* preotulŭ românŭ din Terrebeșŭ, și ține următorulŭ discursŭ ascultatŭ cu multă atențiune:

„On. Congregațiune! Scopulŭ oficialŭ mărturisitŭ alŭ societății petente este: lățirea limbei maghiare, și a simțului patrioticŭ între nemaghiarĭ. Românii sătmăreni și-au îndeplinitŭ totdéuna și'șĭ împlinescă și adi cu credință datorințele patriotice. Trebue dară se considerămŭ de afrontŭ, décă numita societate prin formularea amintită a scopului ei vrea a face sĕ se crédă că la noi Românii, ar lipsi simțulŭ patrioticŭ, și că acesta ar trebui sĕ-lŭ învĕțămŭ dela membrii ei. Vĕtĕmarea acésta o respingemŭ.

Eră ce se atinge de limba maghiară, acésta dintre nemagiari nicăirĭ în țéră n'o vorbescŭ relativŭ atâția, ca tocmai aicĭ în acestŭ comitatŭ. Limba maghiară în școlele române de aicĭ s'a propusŭ deja înainte de ce s'ar fi adusŭ legea cunoscută. Statulŭ se îngrijesce, că aceia se fiă propusă și de aci înainte. Ce-i rĕmâne

---

FOILETONŬ.

ȚIGANULŬ.

(Schiță pedagogică, imit. după C. P.)

I.

»Ce naiba, da încă totŭ nu eștĭ gata?! In urma urmelorŭ va trebui sĕ plecŭ și singurŭ!«

Acestea suntŭ cuvintele, cu carĭ se adresă rĕstitŭ d-lŭ Manasie, din orașulŭ N., către soțióra sa, care sta înaintea oglindiĭ. Aurelia, astfelŭ se chema dómna, voia sĕ mérgă la balŭ într'unŭ costumŭ elegantŭ roșu-deschisŭ; — deși óre întregĭ trecuseră, de când începuse sĕ-șĭ facă toaleta, totușĭ i se părea, că nu e destulŭ de di chisită, și întreba mereu pe Maris (servitórea), de-i stă bine orĭ ba Dênsa i ar fi imputatŭ soțului sĕu pentru tonnlŭ aspru, cu care i s'a adresatŭ, dacă nu i-ar fi cunoscutŭ de mai nainte temperamentulŭ; ținêndŭ contŭ de acésta, îi aruncă dreptŭ rĕspunsŭ o căutătură drăgălașe promițêndu-i, că se va grăbi câtŭ va putémai iute.

Manasie se duse în odaia sa și se pregăti de plecare. Ce-i dreptŭ, a trebuitŭ sĕ mai aștepte o lécă bunicică de timpŭ, căcĭ dichisirea pentru femei e o fericire care încă trebue gustată. Noi, bătbații, nu scimŭ, ce simte o femeiă, când se împodobesce cu felŭ de felŭ de podóbe, când vede cum cresce farmeculŭ ei, frumsețea ei cu fiecare pantlică, cu fiecare giuvaerŭ. Manasie era p'aci sĕ-șĭ pérdă răbdarea; cam mâniosŭ se duse în odaia soției sale, dăr n'o găsi aicĭ. Cu toaleta isprăvise, dar Aurelia mai avea încă sĕ șĭ împlinéscă și datoriile sale de mamă. Și aceștea suntŭ prețióse pentru o mamă, adevĕrată și nu se potŭ asemena cu nimieă din lumea acésta. Ce ar dice o mamă, care se jertfesce de diminéța până séra pentru drăgălașii sĕi copii, dacă i-ar lua cineva și în loculŭ lorŭ i ar da tóte cele de lipsă pentru o viéță liniștită și fără grijĭ? Aurelia a aflatŭ în iubirea de mamă unŭ isvorŭ vecinicŭ pentru bucuria și fericirea sa; acum sta lângă leagĕnulŭ fetiței sale Reli (Aurelia,) care n'apucase a împlini trei anĭ, voindŭ sĕ-șĭ ia adio; o giugiulea netedându i obrăjorii și sărutându-o ca o mamă, care abia se putea despărți de dênsa

»Te întorcĭ îndată, mama?" întrebă îngerașulŭ și mama îi rĕspunse: »Da, draga mea, numai decâtŭ mĕ voiu întórce și-țĭ voiu aduce și bonbóne multe și dulcĭ, din carĭ vei mânca tu mâne diminéță; acum culcă-te, draga mamii, și dormĭ.«

»Haid sĕ mergemŭ,« reflectă Manasie și Aurelia se grăbi de drumŭ. Inainte de-a eși din casă, poruncĭ servitórei, sĕ îngrijască bine de copilă, sĕ nu cumva sĕ iasă din odaiă séu sĕ adórmă, până ce se vorŭ întórce dela balŭ.

Era pe la noué óre séra. Aprópe de hotelulŭ, în care avea sĕ fiă petrecerea, băgară de sémă, că se făcuse cam frigŭ. Aurelia era tare îngrijată pentru copila sa.

„De o va lăsa cumva Maris singură în odaiă, peste nópte descoperindu-se fórte ușorŭ se póte răci,« dicea dênsa către bărbatulŭ sĕu.

„Ah, cine sĕ se mai gândéscă la tóte posibilitățile," replică acesta.

„Nu sciu, cum îmĭ vine, dar nu prea suntŭ în voiă bună; mĭ-e cam témă! gândulŭ meu va fi mai multŭ acasă, ca la balŭ.«

»A-șĭ strica cineva chefulŭ numai pentru nește góle presimțirĭ, e o mare slăbiciune. Nu te-ai mai lăsatŭ de superstițiile tale?«

Aicĭ se întrerupse conversația; trăsura era înaintea hotelului; se dară josŭ și în curêndu-se amestecară în pestrița și voiósa societate a balului.

II.

Sĕ audimŭ acum, ce s'a întêmplatŭ acasă, după ce plecară stăpânii. Îngerașulŭ adormise; în odaiă era mare liniște, câtŭ și băjbăitulŭ muscei îlŭ puteai audi. Peste cât-va timpŭ bate cineva la ușă.

„Tu eștĭ, Iános?" întrebă servitórea încetinelŭ.

»Da,« rĕspunse o voce din afară, »deschide.«

Maris deschide și unŭ tênĕrŭ corporalŭ (căprarŭ) intră; se retragŭ într'o odaiă, nu departe de cuhnă (bucătăriă) și se punŭ pe taifasurĭ multe și mĕrunte, pe carĭ sĕ mĕ ierte cetitorulŭ, dar nu le mai descriu. De odată se aude unŭ plânsetŭ amarŭ.

»E Reli, lua-o-ar naiba s'o ia, că-mĭ mănâncă dilele, mĕ îmbătrânește fără de vreme," murmură Maris.

»Astupă-i gura,« strigă brutalulŭ soldatŭ, când se duse Maris sĕ liniștéscă copila.

»Maris, Maris, rĕmâi aicĭ!" strigă copila.

»Ah! nicĭ vorbă de rĕmasŭ; culcă-te numai decâtŭ și dormĭ; sĕ nu te mai audŭ că plângĭ, că îndată chemŭ pe țiganulŭ, sĕ te ia și sĕ te ducă; auditu m'ai?«

Servitórea se duse la Ianos, dar peste câteva minute copila începŭ sĕ plângă din nou. Ca o leóică se repede nemulțămita guvernantă în odaiă;

de făcutŭ aşadară societătii Szécheniane? — Nimica.

Dară de alta este vorba. Sute de articuli ale gazetelorŭ maghiare ne spunŭ, care'i este scopulŭ adevĕratŭ? Este acela, ca nemagiarii sĕ se maghiariseze, ca după »P. Napló“ în 10 anĭ sĕ fiă numai Maghiarĭ în ţéră,

Domnilorŭ! Aduceţi-vĕ aminte, ce aţĭ simţitŭ DV., cândŭ Nemţii se trudéu sĕ vĕ germaniseze. Cum v'aţĭ turburatŭ, cum v'aţĭ opusŭ atuncĭ, şi cum aţĭ facutŭ tóte ca sĕ zădărniciţĭ planurile Nemţilorŭ! Şi ce resultatŭ avŭ germanisarea? Tocmai acela trebue sĕ-lŭ aibă şi maghiasirarea. Nu părtiniţĭ decĭ tendinţe, carĭ în locŭ sĕ apropie pe popóre unulŭ de celălaltŭ, mai vêrtosŭ le instrăinézz relaţiunile reciproce, le amărescŭ ḑilele.

Că unitatea limbei nu însémnă încă contopire, ba nicĭ convieţuire pacĭnică, o arată învederatŭ esemplulŭ Anglesilorŭ şi alŭ Irlandezilorŭ, căcĭ scimŭ cu toţii, că aceştĭ din urmă vorbescŭ numai anglezesce. De alta parte, că popóre de diferite limbĭ potŭ trăi în armonie şi potŭ forma unŭ statŭ puternicŭ, o arată între altele chiar şi istoria patriei nóstre.

On. Congregaţiune! Orĭ câtŭ de marĭ învĕţaţĭ, şi oratorĭ vestiţĭ sĕ fiă conducătorii societăţii Széchenyi, totŭ nu vorŭ puté inventa ei maximă mai aptă pentru a consolida statele, ca cea formulată prin esperinţa bĕtrânilorŭ în ḑicerea acésta: „Justitia est regnorum fundamentum.« Dacă dară vreţĭ a asigura Ungaria în contra a orĭ-ce periculŭ, siliţi-vĕ a fi drepţĭ, drepţĭ totdéuna şi întru tóte faţă de conlocuitorii Dv. Mai încolo, orĭ câtŭ de luminată sĕ fiă epoca nóstă, totuşĭ nu credŭ sĕ se afle unŭ individŭ, care se îndrăsnéscă a-şĭ asĕmĕna priceperea sa cu înţelepciunea Stului Stefanŭ; şi écă sântulŭ rege-apostolŭ nu numai n'a condamnatŭ, dară chiar a doritŭ imperiu poliglotŭ, ḑicêndŭ „regnum unius linquae imbecille est.“

Nu umblaţĭ decĭ pe cărărĭ rătăcite, ci mergeţĭ pe calea designată prin S. Ştefanŭ.

Dară On. Congregaţiune eu trebue sĕ mĕ opunŭ propunerei făcute şi din altŭ motivŭ ponderosŭ. Toţĭ, câţĭ se intereséză de causele concetăţenilorŭ lorŭ, sciu că mine, că nu trece ḑi, în care se nu se efectuéscă mii şi mii de execuţiunĭ de dare pe teritoriulŭ comitatului nostru. Cu inima liniştită veţĭ vota dară Dv. contribuţiune nouă pe poporulŭ acela, care nu învinge nicĭ cu greutăţile de pănă aci? — Eu şi de n'aşŭ fi cetitŭ şi auḑitŭ, că cine a părtinitŭ la adunarea Soc. proiectulŭ acesta a'şĭ sci atuncĭ, că acela n'a pututŭ sĕ ésa decâtŭ dela bărbaţĭ — carĭ mulţămită ceriului — au de tóte în abundanţă.

Altcum contribuţiunea proiectată a respins-o şi organulŭ guvernului »Nemzet« ḑicêndŭ, că nu se pare a fi consultŭ, ca banii publicĭ sĕ se pună la dispoşiţiunea societăţilorŭ private. A respins-o *Jokai*, ḑicêndŭ: „Eu respingŭ şi şovinismulŭ maghiarŭ....... şi n'aşŭ puté aproba, ca curentulŭ (culturalŭ) sĕ iasă de pe terenulŭ socialŭ.... Cultura trebue sĕ între în poporŭ aşa, ca acela sĕ o simţă ca unŭ beneficiu şi nu ca o povară grea.« A respins-o de curêndŭ şi congregaţiunea comitatului Maramurĕşŭ din motivulŭ, că municipiulŭ nu póte sili pe nimenĭ sĕ între în contra voiei sale în o societate séu ...ta.

Domnilorŭ! Sórtea v'a datŭ în mână puterea statului. D-v. dispuneţĭ de honveḑime, de gendarmĭ, de poliţiă. Aveţĭ în mână cheile grele ale temniţelorŭ. Tóte aceste însĕ nu ne genéză pe noi, pentru că scimŭ, că apĕrămŭ causa cea mai dréptă, şi sperămŭ, că în urma urmelorŭ va învinge în inimile D-v. simţulŭ cavalerescŭ, despre care nu odată aţĭ datŭ probe.

In acéstă speranţă vĕ rogŭ cu ţótă căldura, sé binevoiţĭ a respinge cererea societăţii Széchenyiane.“

Puternicii noştri se nĕcăjiră grósnicŭ, că écă totŭ nu vorŭ puté aduce cu unanimitate hotărîrea lorŭ salvatóre de patriă, şi se punŭ la replicĭ ciudate. Prefectulŭ *Domahidy* îi esplică d lui Pelle, că Maghiarii au avutŭ dreptŭ a se opune germanisării, pentru că Ungaria a fostŭ şi a trebuitŭ sĕ fiă éră statŭ independentŭ, dar că ei nicĭ nu vreau a maghiarisa. Auḑiţĭ! fişpanulŭ nostru câteva minute după vorbirea contelui Karolyi are curagiulŭ a afirma, că ei nu vréu a ne maghiarisa.

Vorbesce apoi *Jékey*. După elŭ *Gőngey*, advocatulŭ Károlyiescilorŭ, care îşĭ ia refugiulŭ la umbra lui Kőlesey. In urmă se scólă *Luby*. Acesta se teme, că Maghiarii nu îşĭ vorŭ puté ajunge scopulŭ. Camarilla, de câteorĭ începŭ a se întări Ungurii, îndată asmuţă pe ei naţionalităţile. Aşa e şi acuma. Probă, că episcopulŭ Dr. Szabo numise pe Dr. Lucaciu parochŭ într'o comună, ce cade tocmai în tĕrêmulŭ de activitate alŭ societ. Széchenyiane, ca acela sĕ-şĭ pótă continuă lucrarea sa de *sobolŭ daco-românŭ*.

Se trece la votisare, şi contribuţiunea e primită cu 118 în contra a patru voturĭ române.

Românii, carĭ şi-au împlinitŭ datorinţa taţă de naţiune, suntŭ domnii: *Stefanŭ Bilţiu* protopopŭ în Baia-Mare, *Ioanŭ Popŭ* advocatŭ în Sătmarŭ, *Emilŭ Pelle* parochŭ în Terebescĭ şi *Lazarŭ Iernea*, parochŭ în Papbicău.

Onóre şi recunoscinţă lorŭ!

Intre cele 118 voturĭ au fostŭ şi acele a patru diregtĕorĭ şi românĭ, cărora nu le facemŭ onóre de a-i pomeni după nume. Unŭ membru românŭ s'a abţinutŭ dela votŭ şi anume d. protopopŭ din Carei, *Ciriacŭ Barbulŭ*. Ceilalţĭ membri românĭ au rĕmasŭ pe acasă, deşi dintre ei adv. Nicolau *Nilvanŭ* din Şomcuta. adv. Dem. *Popŭ* din Vezendŭ, şi protopopulŭ I. *Selagianu* din Vezendŭ au fostŭ espresŭ rugaţĭ prin mai mulţĭ, ca sĕ se înfăţişeze la adunare, şi deşi dela ei ca dela ómenĭ cu avere n'ar fi fostŭ ceva sacrificiu mare a face o mică căţetoriă, şi deşi mai alesŭ dela Selagianu după trecutulŭ lui amŭ fi aşteptatŭ órecare zeiŭ întru apĕrarea causei naţionale.

Dumnialorŭ însĕ şi alţii, pe carĭ nu-i amintimŭ după nume de astădată au creḑutŭ a fi mai opoturnŭ de a se arătá indiferenţĭ între împrejurările grele de astăḑĭ, precum totŭ dumnialorŭ au aflatŭ a fi lucru mai practicŭ şi anulŭ trecutŭ a nu venì la Seinĭ, dóră că acolo era sĕ fiă vorba de programa din Sibiiu, séu dóră — pentru unulŭ dintre dlorŭ — pentrucă pe atuncĭ era vacantă parochia din Carei. Ori le-a vătĕmatŭ ceva vanitatea personală?

Suntemŭ curioşĭ sĕ vedemŭ, cum va fi ţinuta lorŭ ulterióră.

ESPOSIŢIA DE GRADINARITU.

Braşovŭ, 4 Octomvre.

Ierĭ 3 (15) l. c. la 9 óre a. m. s'a deschisŭ esposiţia de producte de grădinăritŭ printr'unŭ cuvêntŭ rostitŭ de conducĕtorulŭ secţiunei grădinăritului d-lŭ Iuliu Bachmaier. Prima ochire peste obiectele espuse ca şi o privire temeinică asupra acelora, mulţămesce pe deplinŭ aşteptările omului faţă de o astfelŭ de întreprindere folositóre. Gustŭ fórte esteticŭ domnesce în întréga împărţire şi arangiare, astfelŭ încâtŭ servesce de mare laudă comitetului esposiţiei.

Espunătorii cei mai însemnaţĭ suntŭ următorii:

I. Poame: 1. Martin Horvath, Crizbav, celŭ mai mare asortimentŭ de pómele cele mai nobilitate, 2. Iulius Bachmayer, Braşovŭ, sortimentŭ fórte mare şi frumosŭ de pómele cele mai nobile. 3. Carol Schuster dtto. 4. Frideric Schmidt, Prejmer, sortimentŭ fórte mare şi frumosŭ. 5. Oskar Luckhardt, Braşovŭ dtto. 6. Traugott şi Boyer şi Stefan de Remenyık, sortimentŭ micŭ. 7. Carol Horning, Braşovŭ, sortimentŭ frumosŭ. 8. George Bellissimus, Braşovŭ, frumosŭ sortimentŭ. 9. Dr. Wilh. Fink, Braşovŭ, sortimentŭ frumosŭ. 10. Frideric şi Eleonora Herman, Braşovŭ, prea frumosŭ sortimentŭ. 11. Samoil Schmidt Braşovŭ, grupă frumósă. 12. Andreiu Pulpaş, frumosŭ sortimentŭ. 13. Comuna Honigberg, frumosŭ sortimentŭ. 14. Comuna Hălchiu (Heldsdorf) dtto 15. Comuna Rêşnovŭ, sortimentŭ fórte mare şi frumosŭ. 16. Comuna Ghimbavŭ, prea frumosŭ sortimentŭ. 17. Codlea sortimentŭ micŭ. 18. Ion Aronŭ Braşovŭ, micŭ sortimentŭ. 19. Kiss Árpád, Turcheşŭ, sortimentŭ prea frumosŭ. 20. Andreiu Lupanŭ. Braşovŭ, sortimentŭ prea frumosŭ şi mare. 21. Adolf Linz Braşovŭ, prea frumosŭ sortimentŭ. 22. Fridericŭ Taag Braşovŭ, micŭ sortimentŭ. 23. Ionŭ Stinghe Braşovŭ, micŭ sortimentŭ. 24. Wenzel Halamka Braşovŭ, sortimentŭ bunŭ şi frumosŭ. 25. Ioh. Thiess Braşovŭ, sortimentŭ prea frumosŭ. 26. Betti Fabricius Rodbavŭ (lângă Braşovŭ), prea frumosŭ sortimentŭ. 27. George Majer Feldióră, frumosŭ sortimentŭ. 28. Petru Tartler Feldióră, frumosŭ sortimentŭ.

II. Conserve de póme: Prea frumósă colecţiune de dómna Elisa Bachmayer Braşovŭ.

III. Vinŭ de póme în câteva specii.

IV. Legume: 1. Minunată grupă dela şcóla agronomică din Feldióră. 2. Frumóse grupe din Braşovulŭ-vechiu, din Ghimbavŭ şi din Rêşnovŭ. 3. Frumósă colecţiune de Augustŭ Kypta Braşovŭ.

V. Articuli ai scólei de pomĭ. 1. Grădinarulŭ oraşului Bidlo. fórte frumósă colecţiune de arborĭ de podóbă şi tufarĭ. 2. Iulius Bachmayer, Braşovŭ, fórte frumósă grupă de pomĭ de podóbă şi tufarĭ. 3. Frideric Schmidt, Prejmer (Tartlau), grupă de pomĭ fórte bine nobilitaţĭ.

VI. Grădinăritŭ de artă: 1. Francisc Reich fórte frumóse straturĭ decorate şi piramidă de palmierĭ 2. Fraţii (August şi Cristin) Kypta, Braşovŭ, grupe de palmierĭ şi straturĭ ornate cu bunŭ succesŭ. 3. Mihail Wilk, Codlea, Aquariu.

VII. Instrumente de grădină de Rudolfŭ Schmidt şi Comp., bună colecţiune.

VIII. Instrnmente şi producte de albinăritŭ: 1. Christian Schmidt, Prejmer, diferite cojniţe (târne) de albine, instrumente şi minunată miere. 2. Ioh. Plajer, Braşovŭ. fórte bune instrumente. 3. George Horvath, Braşovŭ, Cojniţa (târnă) premiată la Budapesta, minunată miere şi conserve de miere. 4. Oskar Luchardt. Braşovŭ, fórte bună miere în diferite specii.

IX. Galiţe vii: 1. Iosef Balaş, Braşovŭ, fórte frumósă colecţiune de porumbĭ şi de găinĭ. 3: D-na Iosef Nagy, Braşovŭ, Ioh. Bergel, Rcşnovŭ şi alţĭ câţĭva — găinĭ şi raţe.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

»Ce vreai?« strigă ea mâniósă către copilă.

„Rĕmâi, dragă Maris, aicĭ cu mine, că mi-e frică de ţiganŭ, şi nu potŭ sĕ dormŭ.«

»Adormĭ, orĭ ilŭ chemŭ îndată? E numai colea la ...; cum vei plânge, ilŭ şi lasŭ înăuntru!« trănti uşa şi o închise.

Se duse în odaia, unde era corporalulŭ şi nicĭ că i mai paşă. Uşile era încuiate şi nu mai putea auḑi nicĭ plânsetulŭ, nicĭ vaetulŭ copilei.

III.

Pe când în casa lui Manasie se întêmplau lucrurĭ, carĭ revóltă pe orĭ-ce omŭ, fiă câtŭ de puţin simţitorŭ, în hotelŭ era mare veseliă. Plăcere peste plăcerĭ; la musică şi jocŭ se uită tóte grigile, ce apasă inima omului. Vinulŭ încă nu şi greşise efectulŭ; nu e decĭ mirare, că şi mama nóstră uitase pentru câtŭ-va timpŭ presimţirile.

Dar o întêmplare i le revócă din nou. Când a voitŭ bărbatulŭ sĕu sĕ-i umple unŭ paharŭ cu vinŭ, ii luâ sticla din mână şi-i sparse paharulŭ. Din acestŭ momentŭ Aurelia n'a mai voitŭ sĕ bea nicĭ o picătură, ci chema mereu pe Manasie acasă. Bărbatului nu-i prea venea la socotélă; cu »stai că ne vomŭ duce“, »stai că ne vomŭ duce“, au mai trecutŭ vre-o câteva ore; ii mergea şi lui la paharŭ, că soţiei sale înaintea ochilor ... ḑii. In fine după multe rugăminte se găsì şi elŭ de ...că. Negăsindŭ din nenorocire nicĭ o trăsură neocupată, trebuiră sĕ mérgă pe josŭ. Le tremurau dinţii în gură, aşa se făcuse de frigŭ.

„Ah, Dómne, Dómne, ce va face drăguţa mea de Reli?“ ḑicea Aurelia, când sta înaintea uşii, arḑêndŭ de dorulŭ de a-şĭ vedea ângeraşulŭ. Ceva ceva mai 'nainte sĕ fi venitŭ şi dau peste corporalŭ în casa lorŭ. Tocmai târḑiu, după ce bătù de mai multe-orĭ, le deschise Máris uşa.

»Ce face Reli? Dórme? Ai îngrigitŭ bine de ea« Astfelŭ întreba îngrijata mamă pe servitórea sa. Unŭ „da“ posomorîtŭ fu rĕspunsulŭ acesteia.

Nicĭ n'apucă buna mamă sĕ se desbrace şi alérgă într'unŭ sufletŭ la leagĕnŭ, sĕ-şi drăgostéscă cu mii de sărutărĭ odorulŭ sĕu. Dar ce sĕ veḑĭ?! Leagĕnulŭ era golŭ. Aurelia ţipă unŭ ţipetŭ, care-ţĭ sfăşia inima. Bărbatulŭ şi servitórea speriaţĭ veniră, sĕ vaḑă ce-i.

»Copila mea, copila mea«, striga sĕrmana mamă şi, ca şi când şĭ-ar fi eşitŭ din fire, alerga dint'o odaiă într'alta. Ah, ce spaimă! Când tocmai în cea mai din fundŭ găsì copila într'unŭ unghiu îngheţată, mórtă. Mititica nu putea sĕ se scape de gândulŭ, că va venì ţiganulŭ, s'o ia; de frică se sculà din leagĕnŭ şi alergândŭ dintr'o odaiă într'alta obosită adormì şi îngheţà. Tóte ostenelele medicului au fostŭ zadarnice. Ce-i dreptg, blăstĕmata de Máris a fostŭ la momentŭ alungată, ba şi pedepsită, dar ce folosŭ?! Bunii părinţĭ şĭ-au perdutŭ odorulŭ lorŭ celŭ mai scumpŭ, şi anĭ întregĭ a plânsŭ sĕrmana mamă după copila sa.

* * *

Ce învĕţămŭ de aicĭ?

1) Sĕ nu încredemŭ copii noştri la servitóre séu guvernante, carĭ, pe lângă absolută nepricepere, mai au şi o inimă de pétră.

2) Când plânge copilulŭ, sĕ cercămŭ înainte de tóte a afla causa, pentru care plânge. Lucrulŭ e mai greu, pănă ce copilulŭ nu póte vorbì; décă póte vorbi, ni-o spune singurŭ. Dacă causa nu e vr'unŭ morbŭ (ḑice Beneke), copilulŭ plânge câtŭ plânge, apoi tace de sine; sĕ nu-lŭ giugiulimŭ, séu sĕ lŭ compătimimŭ, séu sĕ-i procurămŭ plăceri sensuale (dulceţurĭ, apă cu zaharŭ etc.), căcĭ prin acésta 'lŭ facem de regulă sĕ plângă şi mai tare, ér de alte-orĭ va plânge anume, ca sĕ-i dămŭ zaharŭ etc. Din contră sĕ vorbimŭ cu elŭ cam indiferentŭ şi sĕ-i atragemŭ atenţiunea asupra lucrurilorŭ de prin prejurŭ; în chipulŭ acesta 'lŭ dedămŭ la răbdare şi îi promovămŭ tăria sufletului. Numai în casulŭ, când causa ar fi vr'unŭ morbŭ, ii putemŭ alina durerea prin procurarea de plăcerĭ sensuale ca cele amintite, prin compătimire etc., dar şi atuncĭ sĕ fimŭ câtŭ se póte de moderaţĭ. *Pĕcatŭ neiertatŭ pedagogicŭ este fără îndoială: a cerca sĕ domolescĭ plânsulŭ copilului, spunêndu-i, că dacă nu tace chemĭ pe ţiganulŭ, vrăjitórea (şişca), orĭ alte nălucĭ etc., de carĭ se folosescŭ unele mame, fără sĕ cunóscă relele urmărĭ, în educaţiunea copilorŭ lorŭ.* Frica şi spaima (acésta póte provoca o mórte momentană) au o influinţă fórte deprimătóre asupra copilului, ilŭ facŭ micŭ de sufletŭ, fricosŭ şi schimbăciosŭ; din contră încrederea şi curagiulŭ producŭ unŭ caracterŭ de ferŭ, care fără a se înfrânge ţine peptŭ valurilorŭ vieţii. »Luaţi-i omului frica şi puteţĭ face din elŭ unŭ ḑeu!!*)

L.... Octomvre 1885. *Corcodel.*

*) »Nehmt dem Menschen die Furcht und ihr könnt einen Gott aus ihm machen.» Schiller.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 16 Octombre st. n 1885.

Rentă de aurŭ 4%	96.20	Bonurĭ croato-slavone	102.—
Rentă de hârtiă 5%	89 15	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148 40	Imprumutulŭ cu premiu ung.	116 75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	95 80	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	120 25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	124	Renta de hârtiă austriacă	80 60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	108.—	Renta de arg. austr.	81 20
Bonurĭ rurale ungare	102 50	Renta de aurŭ austr.	108 35
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50	Losurile din 1860	139 25
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101.25	Acţiunile băncei austro-ungare	853 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	101 50	Act. băncei de creditŭ ung.	2 8.25
Bonurĭ rurale transilvane	101.40	Act. băncei de creditŭ austr.	277.20
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.96
		Napoleon-d'orĭ	9.99
		Mărcĭ 100 împ. germ.	61.85
		Londra 10 Livres sterlinge	125.90

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 28 Septemvre st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	86	86 3/4
Renta rom. amort. (5%)	92	93
» convert. (6%)	87	88
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	30	32
Credit fonc. rural (7%)	100 1/2	101 1/2
» „ „ (5%)	85 1/2	86 1/2
» » urban (7%)	97	98
» » » (6%)	90	91
» » » (5%)	80 1/2	81 1/2
Banca naţională a României	1120	1130
Ac. de asig. Dacia-Rom.	250	255
« » » Naţională	205	210
Aurŭ	12.25	12.75
Bancnote austriace contra aurŭ	2.02	2.04

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 17 Octombre st. n 1885

		Cump.		Vênd.
Bancnote românescĭ	Cump.	8 82	Vênd.	8.8
Argint românesc	»	8.75	»	8.8
Napoleon-d'orĭ	»	9.96	»	10.–
Lire turcescĭ	»	11.17	»	11.2
Imperialĭ	»	10.15	»	10.2
Galbenĭ	»	5.90	»	6.–
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.–
Ruble Rusescĭ	»	122.—	»	123.–
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

☛ *Numere singuratice à 5 cr. din „Gaz. Transilvaniei" se potŭ cumpĕra în tutunger. lui I. GROSS.*

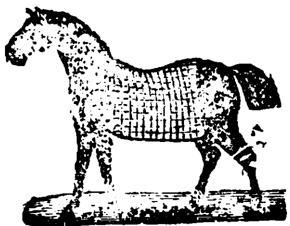
Adevĕrulŭ invinge!

Am cumpĕratŭ întréga provisiune dela o renumită fabrică de straie şi păturĭ de cai cu jumĕtate din preţulŭ regulatŭ, şi de aceea vêndŭ câtŭ va dura acésta provisiune

☛ Numai cu fl. 1.75 ☚

bucata din cele mai marĭ, gróse, late şi fórte durabile

Păturĭ de cai

Aceste păturĭ suntŭ 190 centimetri lungĭ şi 130 centimetri late, cu bordure (chenare) colorate şi de grosimea unei scândurĭ, de aceea adevĕratŭ durabile.

Aceste păturĭ se află în două cualităţĭ şi costă I-a cualitate, fórte fine fl. 1.95, cualitatea II. 1.75.

Trimiterea cu banĭ gata, séu rambursă. Aceste păturĭ se espedéză ḑilnicŭ în tóte părţile lumii, şi pretutindenea facŭ unŭ efectŭ estraordinarŭ, de vreme ce se potŭ întrebuinţa şi ca plapomă de patŭ şi carĭ mai înainte au costatŭ mai multŭ ca îndoitŭ.

Mai departe se află în depositŭ:

500 duz. PĂTURI PENTRU BIRJARĬ de colóre galbenă

cu 6 vărgĭ şi bordure diferitŭ colorate, complecte, marĭ, fórte fine numai à 2 fl. 60 cr.: bucata- Pentru proprietarĭ de birjĭ cu deosebire recomandabile. Asemenea se găsesce la mine:

Plapome de mătase,

din cea mai fină mătase-Bouret, în colorile cele mai pompóse: roşii, albastru-galbene, verḑĭ, portucalii, vĕrgate, destulŭ de lungĭ şi late pentru patu celŭ mai mare, bucata 3 fl. 75, perechea numai 7 fl.

Scrisorĭ de mulţămire şi cu comande dela persóne de încredere stau cu sutele în biroulŭ meu spre convingere, şi-mĭ permitŭ a publica unele din tr'aceste.

Bachmaning, posta Lambach, 15 Iuniu 1885

D-lui I. H. Rabinowicz, Viena.

De vreme ce cu acele două trimiterĭ de mai nainte m'amŭ mulţămitŭ fórte, Vĕ rogŭ ca sĕ-mĭ mai trimiteţĭ încă 20 bucăţĭ păturĭ de cai, şi adecă 8 bucăţĭ din I-a cualitate şi 12 bucăţĭ din a II-a cualitate Vĕ rogŭ însĕ a observa, ca totŭ câte două bucăţĭ sĕ fie cu bordurile la felŭ

Cu stimă
Franciscŭ Biener, birtaşŭ.

D-lui I. H. Rabinowicz, Viena.

Comandezŭ prin tr.acésta 150 bucăţĭ păturĭ de cai, 190 centimetri lungĭ, 130 centimetri late, precum le-amŭ avutŭ în preţulŭ de 1 fl. 75 cr., cu banĭ gata şi sunteţĭ rogatŭ pentru grabnică espedare.

Presidiulŭ-comunalŭ St. Pölten, în 6 Augustŭ 1885.
pentru primarŭ: **Consiliulŭ-comunalŭ.**

Troppau 17 Iuniu 1885

D-lui I. H. Rabinowicz, Viena.

Posedândŭ pătura trimisă ca mostră, Vĕ rugămă a ne trimite promptŭ 60 bucăţĭ în tocmai după calitatea acestia, şi aşteptândŭ factura semnămŭ.

Societatea pe acţii de rafinăriă de zaharŭ din Troppau I. de Jutrzenka.

D-lui I. H. Rabinowicz, Viena.

Stimata D-Vóstră trimitere primitŭ, comandezŭ prin tr'acésta încă 30 bucăţĭ păturĭ de cai de aceeaşĭ cualitate, ca cele dântêiu cu bordure roşii, galbine şi albastre. Preţulŭ păturilorŭ s'afla aci alăturatŭ.

pentru Administraţia bunurilorŭ Lovasz-Patona: Petying I.
L. Petona, Ungaria 8 Aprilŭ 1885.

FERIŢI-VĔ! De órece am luatŭ asuprâ-mĭ, vênḑarea a acestorŭ păturĭ, nu este nimenĭ altulŭ în stare a lifera păturĭ de cai în acéstă mărime şi cualitate cu acestŭ preţŭ de batjocură, de aceea este de a se feri de anunciurile înşelătóre imitate.

(6—6)

ADREŞA:

Webewaaren-Manufactur: I. H. Rabnowicz

Wien, III., Hintere Zollamtsstrasse 9.

Vinurĭ din piuniţele lui Paul Arzt

premiate la esposiţia universală în Viena 1873, la esposiţiunile regnicolare în Stuhlweivsenburg 1879, Eger 1881, Triest 1882 şi de curêndŭ şi în ***Budapeşta.***

Se potŭ cumpĕra:

În *băcănia d-lui Carol Kirr.*
În ***birtulŭ la „cocoşulŭ albŭ"*** în strada Căldărarilorŭ.
În ***birtulŭ la „tabla regéscă"*** (zur königl. Tafel) îndĕrĕtulŭ măcelăriei.

Recomandămŭ cu deosebire vinurile de soiu, carĭ au fostŭ lăudate şi în Budapeşta: ***Tramimŭ, Şom, Rislingŭ, Tămâiósă*** şi ***Steininger.***

Loteria

ESPOSIŢIUNEI DELA BUDAPESTA

Aducemŭ la cunoscinţa generală, că pentru comoditatea onor. publicŭ amŭ predatŭ

DEPOSITULŬ PRINCIPALŬ
alŭ
LOSURILORŬ NÓSTRE DE ESPOSIŢIUNE
agreate de toţĭ **cassei de schimbŭ** a d-lui

Pridericŭ Orendi, ***strada Teatrului No. 94***

Onor. publicŭ află aicĭ unŭ asortimentŭ escelentŭ de numere şi serii până la ḑiua tragerei, adecă 31 Octomvre 1885 inclusivŭ.

Preţulŭ neînsemnatŭ alŭ unui losŭ à 1 fl. şi 11 bucăţĭ numai cu 10 fl., recomandă o participare câtŭ mai viuă la acéstă loteriă bine provăḑută cu câştigurĭ fórte însemnate

Câştigulŭ principalŭ singurŭ fiindŭ de fl. **100,000** şi împarţitŭ cu totulŭ în ***4000*** câştigurĭ.

Onor. publicŭ îşĭ împlinesce printr'o participare câtŭ mai viuă la acéstă întreprindere a ţĕrii totodată şi o datoriă patriotică, care servesce la decórea fiĕcărui patriotŭ.

Cu distinsă stimă.

ADMINISTRAŢIA LOTERIEI
esposiţiunei regnicolare de Budapeşta din 1885.

Magazinŭ de haine bărbătescĭ

Totŭ feliulŭ de

haine bărbătesci elegantŭ şi solidŭ lucrate

confecţionămŭ în magasinulŭ nostru după comandă şi după jurnalele cele mai nouĕ.

Totodată recomandăm marele nostru

depositŭ de stofe indigene şi strĕine

pentru rocurĭ, pantalonĭ şi giletcĭ cu preţurile cele mai eftine şi rugămŭ onor. publicŭ a ne onorá cu comande câtŭ mai numeróse.

Cu distinsă stimŭ
A. Schwarze & Bartha.
Uliţa Vămei Nr. 11.

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.